

MAURITS W. ERTSEN

Tijdschrift voor
Waterstaatsgeschiedenis
28:1 (2019) 1-2

In dit eerste nummer van 2019 – het ‘post-jubileumnummer’ – presenteert de redactie in een viertal artikelen een diversiteit aan thema’s binnen de Nederlandse waterstaatsgeschiedenis. In dit nummer vinden we onder meer dijken, afwatering en sluisen. Die diversiteit doet zowel recht aan de goede traditie zoals die door het tijdschrift is opgebouwd en geeft tevens aanwijzingen voor nieuwe invalshoeken, met name als het gaat om actuele projecten en discussies die aanleiding kunnen vormen voor gedegen historisch werk.

In de eerste bijdrage gebruikt A. de Kraker recent onderzoek naar een van de binnendijken ten noorden van Tholen, verricht in het kader van gemeentelijke plannen, als aanleiding voor een meer uitgebreide bespreking de oude zeedijken van het oostelijke deel

van het voormalige eiland Tholen. Ontwikkeling van de dijkbouw in dit gebied wordt in een lange periode van vijfhonderd jaar (circa 1400 tot 1906) besproken. Welke dijken werden wanneer gebouwd, waarom gebeurde dat op welke manier, en welke veranderingen in landschap en techniek kunnen we zien? Het artikel van De Kraker opent nieuwe mogelijkheden om de dijkbouw in (zuidwest) Nederland nader te onderzoeken.

Vervolgens bespreekt H. Opschoor de afwatering in de Krimpenerwaard, specifiek hoe Ouderkerkse boeren in conflict kwamen met hun Lekkerkerkse burens vanwege het lek- en kwelwater vanuit Lekkerkerk. Dergelijke conflicten deden zich in Nederland uiteraard vaker voor, maar dit specifieke geval duurde wel erg lang – van voor 1600 tot na 1800. Soms werd het Ouderkerkse gelijk weliswaar erkend, maar bleven Lekkerkerkse polders overtollig water toch afvoeren naar Ouderkerk. Door na te gaan of er in dit geval sprake was van speciale landschappelijke aspecten, of wellicht van meer juridische en bestuurlijke problemen, ontsluit Opschoor de

diverse interacties tussen economische en institutionele krachten.

Het derde artikel komt opnieuw voort uit een recente beleidsdiscussie rond waterbeheer. J. Reerink neemt ons mee in een betoog over de geschiedenis van de sluis in de Doorslag. In het kader van nieuw waterbeleid zou deze sluis gesloopt moeten worden om de waterdoorvoer te vergroten. Uiteindelijk werd besloten om te laten onderzoeken of het mogelijk zou zijn de gewenste waterdoorvoer te verkrijgen en toch de sluis te behouden. Hoewel tijdens het schrijven van het artikel de gewenste financiering om de ‘vergeten’ historische sluis te behouden nog niet rond was, geeft de bijdrage een fascinerend overzicht van de verschillende belangen, vormen en waarderingen die zo’n object op een locatie als de Doorslag en omgeving door de tijd heen krijgt.



Afb. 1 Dijk van het Waterschap Poortvliet, Tholen. In het midden het poldergemeentje, daarachter de bergboezem met uitwateringssluis. Foto Afdeling Multimedia Rijkswaterstaat (beeldbank.rws.nl).

In het vierde en laatste artikel nemen K. Sloots en J.V. Witter ook een recent beleidsonderzoek als uitgangspunt voor hun bijdrage over de dijken in het Waterschap Brabantse Delta sinds 1953. Het bestuderen van bestekken en verbeterplannen van dijkprojecten diende toekomstige verbeterprojecten te ondersteunen. Naast een mooi overzicht van dijkprojecten sinds 1953 in dat gebied – waar bij de overstromingen van 1953 247 slachtoffers te betreuen waren – biedt het onderzoek ook interessante vergelijkingen tussen de historische periode en de toekomst. Zo werd er na 1953 gemiddeld per jaar ongeveer drie kilometer aangepakt. Sloots en Witter laten zien dat tot 2050 er voor 89 kilometer aan primaire keringen ligt te wachten, oftewel circa 2,5 kilometer/jaar – een gemiddelde wat in elk geval uit historisch oogpunt haalbaar lijkt te zijn.

Aan het eind van 2018, in november om precies te zijn, stonden de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis en de redactie van het tijdschrift stil bij het vijftienvijftigjarig jubileum van dit tijdschrift. De vier artikelen van het jubileumnummer werden tijdens een symposium besproken door vijf sprekers, waarna ook het publiek aan de discussie deelnam. Een uitgebreider verslag vindt u in de rubriek Peilingen in dit nummer. Zonder nu al teveel weg te geven van dat verslag, kunnen we vaststellen dat deze discussie weliswaar niet tot een direct toepasbare agenda voor de redactie leidde, maar wel een aantal aanzetten gaf waaraan verder gewerkt kon worden. Buitenlandse onderwerpen zouden meer onderwerp van artikelen kunnen zijn, er was een voorstel om kustverdediging als thema voor een nummer te kiezen, en zelfs de naam van het tijdschrift werd besproken. Wat er ook gebeurt, de redactie zal uiteraard ernaar streven de Nederlandse water(staats)geschiedenis voor het voetlicht te blijven brengen.

De Peilingen bevatten meer nieuwtjes en korte berichten en uiteraard zijn er ook in dit nummer weer boekbesprekingen. De redactie houdt zich aanbevolen voor suggesties voor alle drie deze onderdelen van het blad: (onderwerpen voor) nieuwe artikelen, korte berichten en wetenswaardigheden voor de Peilingen en (suggesties voor) publicaties die aandacht verdienen in het *Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis*.